

SAMENVATTING

TOERISME OP SCHOUWEN-DUIVELAND: DE MENING VAN DE INWONER

EEN ONDERZOEK NAAR DE MANIER WAAROP INWONERS VAN
SCHOUWEN-DUIVELAND AANKIJKEN TEGEN HET TOERISME OP HET EILAND

EDITIE 2024

KENNISCENTRUM
KUSTTOERISME

Schouwen-Duiveland is een geliefde toeristische bestemming. Jaarlijks weten vele bezoekers uit binnen- en buitenland het eiland te vinden voor een vakantie of een dagje uit. Ook inwoners zelf recreëren volop in de eigen gemeente. De toeristisch-recreatieve sector is dan ook van belangrijke waarde voor Schouwen-Duiveland. In economisch opzicht, maar bijvoorbeeld ook voor het behoud van voorzieningen, vooral in de kleinere kernen. Als onderdeel van het werken aan een bestemming in balans, is het belangrijk om te weten hoe inwoners het toerisme ervaren. In opdracht van de gemeente deed HZ Kenniscentrum Kusttoerisme hier in 2021 voor het eerst onderzoek naar. Toen bleek dat 55% van de inwoners het toerisme steunde.

Om te weten te komen of de houding van inwoners ten opzichte van het toerisme verandert, wil de gemeente het onderzoek eens in de twee jaar herhalen. Daarom is het onderzoek nu voor de tweede keer uitgevoerd. In het voorjaar van 2024 hebben ruim 2.000 inwoners van Schouwen-Duiveland door middel van een (online) vragenlijst hun mening gegeven. Op basis daarvan kunnen we representatieve uitspraken doen over hoe inwoners van Schouwen-Duiveland aankijken tegen de omvang van het toerisme, welke voor- en nadelen zij ervan ondervinden en in welke mate zij het toerisme steunen. In deze rapportage presenteren we de resultaten voor de gemeente als geheel en voor elke woonkern afzonderlijk. In deze samenvatting zetten we de belangrijkste bevindingen op een rij.

IN HOEVERRE STEUNEN INWONERS HET TOERISME EN HOE KOMT DAT?

De eindconclusie van het onderzoek is dat iets meer dan de helft van de inwoners (52%) het toerisme steunt en wil dat het belangrijk blijft op Schouwen-Duiveland. Een vijfde (19%) zegt het toerisme niet te steunen en de overige 29% staat er neutraal tegenover. Slechts 4% vindt dat de gemeente het beste af zou zijn zonder toerisme en voor 6% maakt het niet zo veel uit of er wel of geen toerisme is op het eiland.

Met name de manier waarop inwoners aankijken tegen drukte en de voor- en nadelen van het toerisme, spelen een belangrijke rol in de mate waarin zij het toerisme steunen. Daarnaast staan inwoners die in de toeristisch-recreatieve sector werken, vaker positief tegenover het toerisme dan inwoners die niet werkzaam zijn in de sector.

WAT VINDEN INWONERS VAN HET AANTAL BEZOEKERS EN HOE KIJKEN ZIJ NAAR DRUKTE?

Bijna de helft van de inwoners is van mening dat het door toerisme gezellig druk is op Schouwen-Duiveland (49%) en dat er doorgaans niet te veel, maar ook niet te weinig bezoekers naar het eiland komen (47%). Daarentegen vindt grofweg de andere helft dat het aantal bezoekers te hoog is (46%) en dat het daardoor vaak te druk is (55%). Volgens die laatste groep is het met name vaak te druk op de weg, in supermarkten, op parkeerplaatsen en in het centrum van Zierikzee. Gevraagd wanneer dit zo is, noemen zij vooral de zomervakantie, gevolgd door andere schoolvakanties, dagen waarop het mooi weer is, feestdagen en weekenden. De meeste inwoners vinden het dus vooral in bepaalde perioden op bepaalde plekken op het eiland te druk en niet het hele jaar door op het hele eiland. Kijkend naar de toekomst, zijn twee op de drie inwoners (66%) bang dat het door toerisme (steeds) drukker wordt. Aan de andere kant heeft ruim een kwart van de inwoners (28%) juist geen enkel probleem met de drukte. Daarbij is van belang dat meer dan drie op de vijf inwoners (63%) de afwisseling tussen drukke en rustige periodes op prijs stellen, maar tegelijkertijd ook de helft (49%) het prettig vindt als er het hele jaar door bezoekers komen.

WELKE VOOR- EN NADELEN ERVAREN INWONERS VAN HET TOERISME, WELKE VINDEN ZIJ HET BELANGRIJKST EN HOE WEGEN ZIJ DEZE?

Als het gaat om de **voordelen** van het toerisme, zien inwoners vooral het belang voor de lokale economie (85%). Daarnaast is de helft of meer van mening dat zij door toerisme profiteren van een uitgebreider winkel- en horeca-aanbod, meer recreatieve mogelijkheden, een bloeiender sociaal en cultureel leven en aantrekkelijke banen.

De economische voordelen van het toerisme worden door inwoners het *meest gewaardeerd* (zowel op persoonlijk niveau als op het niveau van de gemeenschap), gevolgd door de bijdrage van toerisme aan de kwaliteit van de leefomgeving (zoals het hogere aantal winkel- en horecagelegenheden). De sociaal-maatschappelijke voordelen van het toerisme worden door inwoners minder herkend en over het algemeen hechten zij hieraan ook minder waarde. De hoogst gewaardeerde sociaal-maatschappelijke voordelen zijn de bijdrage aan het gevoel van trots en een bloeiender sociaal en cultureel leven.

Een derde van de inwoners (33%) meent dat het door de voordelen van het toerisme prettiger wonen is op Schouwen-Duiveland, terwijl ook 30% helemaal geen voordelen van het toerisme denkt te ervaren.

Als het gaat om de **nadelen** van het toerisme, dan ervaren vooral veel inwoners verkeeroverlast (83%). Daarnaast meent meer dan de helft door toerisme meer zwerfafval te zien, dat toerisme schade toebrengt aan de natuur, dat Schouwen-Duiveland economisch te veel afhankelijk is van het toerisme en dat het toerisme hen beperkt in hun dagelijkse bezigheden.

De nadelen op het gebied van de leefomgeving worden door inwoners als *meest storend* ervaren. Verkeeroverlast staat daarbij met stip bovenaan. De belangrijkste economische nadelen van het toerisme zijn volgens inwoners de hogere kosten voor levensonderhoud en een te grote economische afhankelijkheid van het toerisme. Op sociaal-maatschappelijk vlak vinden inwoners het vooral vervelend als zij door het toerisme beperkt worden in hun dagelijkse bezigheden.

Bijna een kwart van de inwoners (23%) vindt dat de nadelen van het toerisme zijn of haar woongenot in belangrijke mate bederven. Daarnaast is 52% van de inwoners bang dat de nadelen van het toerisme de komende jaren zullen toenemen. Ook 52% is best bereid om een beetje overlast door de vingers te zien vanwege het grote belang van toerisme voor Schouwen-Duiveland. Aan de andere kant stoort 30% van de inwoners zich juist aan overlast, omdat zij zelf weinig voordeel bij het toerisme hebben.

Alle voor- en nadelen bekijkend, vindt 47% van de inwoners dat het toerisme Schouwen-Duiveland als geheel **per saldo** meer voordelen dan nadelen brengt. Een vijfde van de inwoners (22%) vindt juist dat er meer nadelen dan voordelen voor Schouwen-Duiveland zijn. Op persoonlijk niveau is 26% van mening dat het toerisme hem of haar per saldo meer voordelen dan nadelen oplevert. Aan de andere kant zegt 37% van de inwoners persoonlijk juist meer nadelen dan voordelen van het toerisme te ervaren.

VERGELIJKING MET ONDERZOEKSRISULTATEN UIT 2021

De vragenlijst van 2024 was iets anders van opzet dan die van 2021. De vragen zijn persoonlijker en eenvoudiger geformuleerd en er is veel uitgebreider gevraagd naar de manier waarop inwoners aankijken tegen drukte en de voor- en nadelen van het toerisme en tot welk eindoordeel dit leidt. Alhoewel hierdoor een veel genuanceerder beeld is ontstaan, betekent dit ook dat slechts enkele resultaten uit beide jaren vergeleken kunnen worden. De belangrijkste staan in onderstaande tabel. Uit de vergelijking is af te leiden dat inwoners de afgelopen jaren over het algemeen minder voordelen en meer nadelen van het toerisme zijn gaan ervaren. Zo zijn inwoners kritischer geworden op de bijdrage van toerisme aan de leefbaarheid van het eiland en is er een grote groep die op persoonlijk niveau verkeeroverlast ervaart. De groep inwoners die vindt dat de voordelen van het toerisme opwegen tegen de nadelen, is de afgelopen jaren iets kleiner geworden. Vooralsnog heeft dit echter niet geleid tot een noemenswaardige daling in de steun voor toerisme.

Tabel Verschillen belangrijkste onderzoeksresultaten 2021 en 2024

Stelling 2021	Eens	Stelling 2024	Eens	Neutraal	Oneens
Steun voor toerisme					
Ik steun toerisme en ik wil dat het belangrijk blijft in mijn gemeente	55%	Ik steun toerisme en ik wil dat het belangrijk blijft op Schouwen-Duiveland	52%	29%	19%
Weging van voor- en nadelen					
De voordelen van toerisme in mijn gemeente wegen zwaarder dan de nadelen	54%	Per saldo brengt het toerisme Schouwen-Duiveland als geheel meer voor- dan nadelen	47%	31%	22%
		Per saldo brengt het toerisme mij persoonlijk meer voor- dan nadelen	26%	37%	37%
Drukbeleving					
Door toerisme wordt het te druk in mijn gemeente	53%	Door toerisme vind ik het vaak te druk op Schouwen-Duiveland	55%	21%	24%
		Ik ben bang dat het door toerisme (steeds) drukker wordt	66%	15%	19%

MENING OVER TOERISME VERSCHILT PER WOONKERN

Uit het onderzoek blijkt dat de manier waarop inwoners tegen het toerisme aankijken, per woonkern verschilt. Vooral respondenten uit **Bruinisse** en **Renesse** staan *opvallend veel positiever* tegenover het toerisme dan gemiddeld. In deze kernen geeft namelijk zo'n 60% van de respondenten aan het toerisme te steunen.

In **Bruinisse** lijkt de bovengemiddeld hoge mate van steun ermee te maken te hebben dat men in deze kern relatief veel voordelen en juist weinig nadelen van het toerisme ervaart. Ook kijken respondenten uit Bruinisse relatief positief tegen drukte aan.

In **Renesse** zien we grote tegenstellingen. Respondenten uit deze kern ervaren zowel bovengemiddeld veel voordelen, als nadelen van het toerisme. Bovendien zijn ze erg verdeeld over de weging van voor- en nadelen op persoonlijk niveau. Dit doet vermoeden dat er zowel een groep inwoners is die vooral van het toerisme profiteert, als een groep die vooral de nadelen ervaart. Een stuk eensgezinder is men over de waarde van het toerisme voor het eiland als geheel. Een relatief groot deel is namelijk van mening dat het toerisme Schouwen-Duiveland meer voordelen dan nadelen brengt. Het lijkt er dan ook op dat de verklaring voor de relatief hoge mate van steun voor toerisme in Renesse gezocht moet worden in persoonlijk belang voor de ene groep en besef van algemeen belang voor de andere groep.

Ook in **Sirjansland** staat men over het algemeen relatief positief tegenover het toerisme. Respondenten uit deze kern maken zich een stuk minder zorgen over drukte en ervaren relatief weinig nadelen van het toerisme. Toch is de steun voor toerisme in Sirjansland met 51% niet hoger dan gemiddeld. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat men in deze kern relatief weinig nadelen van toerisme ervaart, maar óók niet zo zeer de voordelen ziet.

Vooral deelnemers uit **Serooskerke** staan *opvallend veel negatiever* tegenover het toerisme dan gemiddeld. In die kern is men veruit het meest kritisch op het toerisme en eigenlijk op alle aspecten daarvan. Slechts 35% van de respondenten uit Serooskerke zegt het toerisme te steunen. Dit volgt direct uit het feit dat men in deze kern het meest negatief tegen drukte

aankijkt, veel minder dan gemiddeld de voordelen van het toerisme ervaart en juist veel meer dan gemiddeld de nadelen.

Ook in **Ellemeet**, **Dreischor** en **Burgh-Haamstede** zijn respondenten relatief kritisch op het toerisme. Zij ervaren sommige voordelen van het toerisme wat minder, maar vooral een aantal nadelen juist meer dan gemiddeld. Ook kijken zij vaker negatief tegen drukte aan. Met name in Dreischor leidt dit ook daadwerkelijk tot een relatief lage steun: waar in Ellemeet en Burgh-Haamstede nog 45% van de respondenten het toerisme steunt, is dat in Dreischor maar 38%. Dit is dan ook één van de kernen waar een relatief kleine groep van mening is dat de voordelen van het toerisme zwaarder wegen dan de nadelen.

In **Zierikzee** – de grootste woonkern van het eiland – komt de mening van deelnemers in grote lijnen overeen met de resultaten voor de gemeente als geheel. Zowel in de mate waarin inwoners het toerisme steunen als in de manier waarop zij aankijken tegen drukte en de voor- en nadelen van toerisme, zien we geen opvallende verschillen met het gemeentelijk gemiddelde.

IN HOEVERRE ZIJN INWONERS OP DE HOOGTE VAN HET GEMEENTELIJK BELEID EN WELKE BELEIDSACTIES VINDEN ZIJ BELANGRIJK?

Op verzoek van de gemeente Schouwen-Duiveland zijn ook enkele vragen gesteld over het toeristisch beleid. Daaruit blijkt dat de meeste inwoners niet goed op de hoogte zijn van het gemeentelijk beleid voor verblijfsaccommodaties, zoals hotels, campings en bungalowparken. Ongeveer twee vijfde (42%) weet dat de gemeente uitbreiding daarvan alleen toestaat als de plannen voldoen aan strenge regels. Nog geen kwart (23%) is zich ervan bewust dat nieuwvestiging van verblijfsaccommodaties volgens het gemeentelijk beleid helemaal niet meer is toegestaan.

Kijken we naar beleidsacties, dan hechten inwoners vooral waarde aan het ontwikkelen van toerisme in balans met de natuurlijke omgeving en op een schaal die past bij de gemeenschap. Circa 90% vindt het belangrijk dat de gemeente zich hiervoor inzet. Tegelijkertijd is slechts 30% van mening dat de gemeente dat op dit moment goed doet.

TOT WELKE CONCLUSIE EN AANBEVELING LEIDT DIT?

Uit dit onderzoek blijkt dat iets meer dan de helft van de inwoners van Schouwen-Duiveland het toerisme steunt. We zien hierin belangrijke verschillen tussen de woonkernen, net als in de ervaren voor- en nadelen van het toerisme en de beleving van drukte. Dit zijn factoren die in belangrijke mate de steun voor toerisme bepalen.

Alhoewel de steun voor toerisme tussen 2021 en 2024 niet wezenlijk is gedaald, zijn inwoners wel meer nadelen en minder voordelen van het toerisme gaan ervaren. Een krappe helft is nog van mening dat de voordelen van het toerisme voor Schouwen-Duiveland per saldo groter zijn dan de nadelen. Ook is bijna de helft van de inwoners naar eigen zeggen negatiever gaan denken over het toerisme, is twee derde bang dat het door toerisme steeds drukker wordt en de helft dat de nadelen van het toerisme de komende jaren zullen toenemen.

De inzichten uit dit onderzoek bieden de gemeente Schouwen-Duiveland handvatten om aan de slag te gaan met deze aandachtspunten. Vanwege de grote lokale verschillen, is maatwerk nodig bij het ondernemen van actie gericht op het vergroten van (bewustzijn over) de voordelen van het toerisme en het verkleinen van de nadelen. We bevelen de gemeente van harte aan om hierover op lokaal niveau het gesprek te voeren, waarmee een goede basis voor actie ontstaat en gezamenlijk kan worden toegewerkt naar een bestemming in balans.

**KENNISCENTRUM
KUSTTOERISME**